

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2012, č. j. 9 A 245/2011 - 74,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 5. 2010, č. j. 1384/10, kterým žalovaná rozhodla o určení advokáta žalobci, usnesením ze dne 10. 2. 2012, č. j. 9 A 245/2011 – 74 (dále jen „napadené rozhodnutí“), nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) žalobci nepřiznal proto, že jeho návrh ve věci samé zjevně nemůže být úspěšný. Tento závěr odůvodnil tím, že žalobce sice doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, avšak ani nemajetnému účastníkovi nemůže být osvobození od soudních poplatků přiznáno, pokud jeho návrh zjevně nemůže být úspěšný. Žalobce totiž napadl žalobou rozhodnutí, jímž mu žalovaná k jeho žádosti určila konkrétního advokáta k zastupování ve věci specifikované v napadeném rozhodnutí. Jinak se v napadeném rozhodnutí o určení advokáta pouze přímo či nepřímo citují a konkretizují zákonná pravidla obsažená v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Námitky žalobce proti napadenému rozhodnutí jsou fakticky nesouhlasem s podmínkami, které pro poskytování

právních služeb určeným advokátem stanoví samotný zákon. V posuzovaném případě žalovaná žalobci plně vyhověla: kladně rozhodla o jeho žádosti o určení advokáta a stanovila, že advokát bude poskytovat právní služby bez nároku na odměnu. Žalobce v žalobě vznáší námitky proti tomu, že žalovaná učinila obsahem rozhodnutí některá obecná pravidla poskytování právních služeb stanovená zákonem; taková polemika se zákonnými pravidly je ovšem předem odsouzena k neúspěchu. Jelikož tedy žaloba zjevně nemohla být úspěšná, městský soud žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. Současně konstatoval, že, dle jeho názoru, žalobce dlouhodobě zneužívá právo, přičemž odkázal na závěry plynoucí k této problematice z usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 3124/10.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že jsou tvrzeny důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že městský soud svým výrokem v napadeném usnesení již fakticky rozhodl konečným způsobem ve věci, ačkoliv tomu tak nemůže být. Podle stěžovatele neposoudil žalobní tvrzení a jednotlivá zákonná pravidla obsažená v napadeném rozhodnutí žalované; věc samu pak řešil jen povrchně. Stěžovatel je přesvědčen, že napadené rozhodnutí ho neupozorňuje na zákonné podmínky určení advokáta, nýbrž tyto podmínky konstituuje. Taktéž uvedl, že kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž se negativně upravilo vedení řízení, není přípustná, nicméně nespravedlivě vedený proces je důvodem k zásahu nadřízeného soudu.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury se však podává, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv. Kasační stížnost je tudíž nutno posoudit jako přípustnou.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§

109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od poplatkové povinnosti je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění tří předpokladů: a) je podána žádost o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení. V daném případě stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků; tím je splněn první předpoklad. Z napadeného usnesení vyplývá, že městský soud dospěl k závěru, že i třetí předpoklad, tedy doložení nedostatku prostředků, byl v případě žalobce naplněn. Městský soud však naznal, že v posuzovaném případě nebyla naplněna zákonná podmínka osvobození od soudních poplatků spočívající v tom, že podaný návrh na zahájení řízení *není zjevně neúspěšný*.

Ustanovení § 36 odst. 3, věta třetí s. ř. s. stanoví, že *dospěje-li (...) soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost* (o osvobození od soudních poplatků) *zamítne*. Soud takto postupuje v situaci, kdy již ze samotných skutkových tvrzení a argumentů žadatele obsažených v návrhu je *prima vista* zcela zřejmé, že mu ve věci nemůže být vyhověno. Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že odmítnutím osvobození od soudního poplatku může dojít k vážnému omezení práva účastníka na soudní ochranu; na druhou stranu však nelze nevidět, že procesní benefit, spočívající v osvobození od soudních poplatků, může být (zcela logicky) účastníku poskytnut pouze při současném naplnění všech zákonem stanovených podmínek, tedy i podmínky potenciálně možného úspěchu v řízení. V posuzovaném případě ovšem stěžovatel svou žalobou vůbec nebrojí proti výroku napadeného rozhodnutí, kterým mu bylo v plném rozsahu vyhověno, neboť mu byl určen k bezplatnému právnímu zastoupení advokát. Stěžovatel se brání proti upřesňujícímu vysvětlení a zákonným citacím o jednotlivých aspektech zastupování určeným advokátem; fakticky tedy jen polemizuje s důvody, o něž se rozhodnutí žalované opírá. Nejvyšší správní soud se tak ztotožňuje se závěrem městského soudu, že podaná žaloba zjevně nemůže být úspěšná, neboť napadá rozhodnutí, jímž bylo věcně stěžovateli v plném rozsahu vyhověno. Žaloba netvrdí konkrétní zásah do práv stěžovatele, pouze rozporuje text upozornění na zákonnou úpravu v oblasti poskytování advokátních služeb.

K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že ty vůbec nejsou způsobilé zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení (např. vytýkané používání minulého času v odůvodnění, polemika o povaze prejudikatury atp.).

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, věty druhé s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. V případě žalované pak nelze, z povahy věci, kdy kasační řízení bylo vedeno jen stran toho, zda bude stěžovatel pro soudní řízení osvobozen od placení soudních poplatků, o procesní úspěšnosti vůbec uvažovat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu